

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA – SZERTARTÁSOK

Gyerő Dávid

Tanítványvá lenni – az emmausi úton¹

„A hívők egész gyülekezete pedig szívében és lelkében egy volt. Senki sem mondott vagyonából bármit is magáénak, hanem mindenük közös volt.” (ApCsel 4,32)

„Miközben beszélgettek és vitatkoztak egymással, maga Jézus is melléjük szegődött, és együtt ment velük. Látásukat azonban valami akadályozta, és nem ismerték fel őt. [...] Így értek el ahhoz a faluhoz, amelybe igyekeztek. Ő azonban úgy tett, mintha tovább akarna menni. De azok unszolták, és kérték: „Maradj velünk, mert esteledik, a nap is lehanyatlott már!” Bement hát, hogy velük maradjon. És amikor asztalhoz telepedett velük, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta. Erre megnyílt a szemük, és felismerték, ő azonban eltűnt előlük.” (Lk 24,15–16.28,31)

Az Apostolok Cselekedeteiből felvett textus az imahétre kirendelt másodlagos olvasmányok közül való, és azért fontos, mert egy olyan közösséget mutat meg, amely hitben és szeretetben egy. Semmi okunk kételkedni, hogy akkor valóban egy volt; a kérdés most számunkra az, vajon ma egy-e?

Rövid, de tanulságos „rendes” lelkési szolgálatom tapasztalata azt mutatja, hogy nem, közösségünk a gyülekezetek szintjén mindenben nem egy. A napok-

¹ Elhangzott a 2010. évi ökumenikus imahéten

ban tartják meg egyházközségeinkben a rendes közgyűléseket, és a kiértékelésből nem egy boldog egység, hanem egy szomorú kettősség árad.

Dolgaink egy részét egységben végeztük: önkéntesen építettünk és közmunkáztunk, jó szívvel áldozatot hoztunk és adakoztunk, nyitott lélekkel befogadtunk újakat, hálás örökséggel emlékeztünk a régiekre. Dolgaink más részét azonban nem az együttlét, hanem a megosztottság jegyében jártuk: gyarló hiúsággal vártuk a dicséretet egy-egy elvégzett munka után, ingadoztunk az érdekeink s az értékeink közti választás pillanatában, nem próbáltuk meg közénk hívni a távolmaradókat, nem hajoltunk le önzetlenül az elesetthez, a rászorulóhoz... S ami a legjobban fájt minden gyarlóság közül: ellentétben maradtunk testvérünkkel, családtagunkkal, rokonunkkal, legtöbbször az örökség, a hagyaték okán, és megértő szeretet helyett megosztó harag volt a szívünkben.

Olyanokká lettünk mi is, mint az emmausi úti tanítványok voltak, mielőtt Jézussal találkoztak volna. Beszélgetünk és vitatkozunk egymással, s ez rendben van, de a nagy baj az, hogy eközben a mellénk szegődött Jézust, a másikban pedig a felebarátot, az embertársat, a testvért nem ismerjük fel. Úgy bánunk egymással, mintha semmi közünk nem lenne egymáshoz, mintha nem lennénk felelősek a másikért, mintha nemzeti, egyházi, családi szálak nem kapcsolnának egybe.

Látásunkat valami akadályozza: látásunkat, hogy észrevegyük, elismerjük és értékeljük a másikat. A mindennapokból tudjuk: a látást leggyakrabban egy hályog akadályozza. Így van ez a mi vallási, emberi, testvéri látásunkkal is: egy hályog, egy szövődmény nőtt nemcsak a szemünkre, hanem a szívünkre, a lelkünkre, sőt a szájunkra és a fülünkre is. A hályog pedig leginkább akkor mutatkozik meg, amikor csak önmagunkkal törődünk, és nem ismerjük fel, hogy a másik bajban van és szükségben él, vagy hogy öröm érte, és bőségben adna – csak nincs kinek!

Jézus feltámadása teológiai, dogmatikai viták, munkák tárgya, és a klaszszikus megközelítés szerint idegen az unitárius szószéktől. Ma mégis használni szeretném a szót, mégpedig nem átvitt, hanem „szoros” értelmében. Az előbbi indokok miatt ugyanis úgy tűnik, egyetlen esélye a keresztény vallásnak az, ha Jézus tanítása feltámad a szívben, és tanítvánnyá teszi az embert, s ha feltámad a gyülekezetben is, és közösséggé teszi azt: a hittestvérek közösségévé.

Azért érzem alkalmasnak a jézusi értékrendet arra, hogy ezen elferdült állapotunkból kirántson, mert egy olyan tudást nyújt, ami megmutatja a lét teljességének helyreállításához vezető utat. Egy kortárs unitárius teológus megfogalmazása szerint a vallások esetében mindenkor az tekinthető hitelesnek, hogy mennyire képesek tagjaik életét átalakítani s azt az Isten közelségébe emelni. Ezen átalakulás csak egyféleképpen mehet végbe: ha a tanítvány a tanításokat

életében megvalósítja. Ha nemcsak mondja, hanem éli is a tant. Ha a tudás és cselekedet egységét a valóságban helyreállítja, ha élete megfelel hitének.

A mai evangéliumi részben a jézusi tanítás megvalósításának két szép példájával is szembesülünk, a lehetőségek végtelen görbéje két végletével. Az első helyzetről azt írja az evangélista, azért kérték a tanítványok Jézust a maradásra, mert esteledett, a nap is lehanyatlott már. Mennyire őszintén emberi ez a kérés, és mennyire jól ismerjük mi is életünkéből ezt az élethelyzetet. A félelem, a betegség, a gyász, a veszteségek idején Isten vigasztalása mellett sok mindenre szükségünk van, de elsősorban emberre. Embertársra, felebarátra, testvérré, aki a bajban mellénk állva átölel, s átvállalja terhünk, keresztünk, fájdalmunk súlyát.

Vallásilag tudathasadásos állapotnak tekintendő, hogy mi gyakran még ilyenkor sem engedjük magunk mellé az embertársat. Legelszomorítóbb temetési élményem az volt, amikor a szülő koporsója mellett a gyermekek nem egymást átölelve, bátorítva, vigasztalva álltak, hanem némán, egymással szemben, a koporsó két oldalán, összeszorított ajakkal és szívvel régi sérelmeken rágódva, s talán már készülve a hagyaték elosztása rendjén a saját igazuk melletti szeretetelen kiállásra. Ilyenkor kellene az önző, hiú, kicsinyes érdekek helyett az önzetlen, áldozatkész, nagylelkű értékeket, a jézusit életre segíteni a szívben. Ilyenkor kellene a szorítástól az élettelenység elfehéredett kezét fokozatosan kiengedni, és lassan kinyújtani – a másik, a testvér felé.

A második helyzet a másik végletet villantja fel: Jézus, immár Jeruzsálemben, asztalhoz telepedett a tanítványokkal, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta. Ez a jelenet nemcsak az úrvacsora szertartásából ismerős számunkra, de otthoni gyakorlatainkból is. Jézus óta tudjuk, az asztalközösség, az együtt elköltött eledel, a békességben levés ideje az öröm, a boldogság megsztott pillanataiból áll, amelynek lényege az, hogy nem magunkban éljük meg, hanem másokkal együtt. Azóta az élet kiemelkedő eseményeit: a születést, annak évfordulóit, a nagykorúsodást, az egybekelést és majd a végső búcsút egy asztal mellett, egy eledelből részesedve üljük meg.

A nagy kérdés az, hogy kiket hívunk meg asztalunk köré, hogy kikkel telepedünk le egy asztalhoz. A hasadt valóság válasza pedig az, hogy gyakran itt is érdekeink és nem értékeink szerint választunk, és a koma, a keresztiszülő vagy a barát mellett a polgármestert, a rendőrt, a papot hívjuk, apánknak, anyánknak, testvérünknek pedig nem jut hely, vagy nem jut meghívás.

Pedig az emmausi úti tanítványok mintájára szemünknek ilyenkor kellene megnyílnia, és ilyenkor kellene felismernünk azokat, akiknek ott a helye, akik nem hiányozhatnak, akik nélkül életünk nemcsak szegény marad, hanem árva, csonka, befejezetlen. Ilyenkor kellene megéreznünk, hogy a közösség nem a fé-

lelem, a rettegés, az elidegenedés helye, hanem a szereteté, a békességé. Ilyenkor kell tudatosítanunk, hogy az asztalközösség igazi felvállalása nélkül a jézusi tanítványság igazi megélése lehetetlen.

Kedves Testvéreim! Hívlak, használjuk a jézusi tanítványság mibenlétét kínáló imahét alkalmait lelki épülésünkre. Értsük meg, hogy a minta, a szabvány adott már kétezer éve, és mi akkor leszünk jó tanítványok, ha nemcsak az általunk fontosnak tartott dolgokban, hanem a Jézus által fontosnak tartottakban is meg tudunk felelni neki.

Miközben beszélgetünk és vitatkozunk egymással, vegyük észre, hogy Jézus mellénk szegődött és jön velünk kétezer éve. Halljuk meg, hogy így köszönt minket is: Békesség nektek! Ha úgy tenne, mintha tovább akarna menni, értsük meg: ez jelzés arra nézve, hogy velünk, bennünk hiba van, gond van, valamit elrontottunk, valami nincs rendjén! Ezért ne engedjük, hogy elmenjen, hanem unszoljuk és kérjük mi is, hogy maradjon velünk. Vegyük észre, hogy életünk egén is esteledik, és a nap olyan sok szempontból lehanyatlott már nekünk is! Jusson eszünkbe, hogy annyi mindent elrontottunk, annyit elmulasztottunk gyarlón, gyáván. Amikor pedig bejön, hogy velünk maradjon, kérjük meg a legfontosabbra: teledjen asztalhoz velünk, és áldja meg a kenyerünket.

Az asztalközösség, a kenyér megosztása, örömeink szétárasztása legyen az a pillanat minden alkalommal, amikor megnyílik a szemünk, és felismerjük tanítványságunkat, felismerjük testvériségünket, és felismerjük felelősségünket. Amikor pedig sok megnyílt szemű tanítvány lesz együtt békességben, akkor hasonlóak leszünk az első keresztény gyülekezethez. Akkor szívében és lelkében a mi gyülekezetünk is egy lesz, és ha vagyonunkból magunkénak is mondunk részeket, lesz sok ajándékunk, sok adnivalónk másnak is, a közösségnek is, a rászorulóknak is. Ne legyen közöttük egyetlen szűkölködő sem, akinek ne jutna a kenyerünkből, a mosolyunkból, a törődésünkből, a simogatásunkból.

Nyíljon meg ilyenkor a szemünk, és ismerjük fel nemcsak őt, a Mestert, hanem igazi önmagunkat, a tanítványt, mellettünk pedig a felebarátot, a testvért. Értsük meg, hogy a három csak egyszerre működik, hogy Jézus felismerése mint tanító, önmagunk felismerése mint tanítvány és az embertárs felismerése mint felebarát csak egy időben teljesebben tesz igaz kereszténnyé, jó gyermekké!

S ha Jézus el is tűnik, akkor már nem baj: mert helyette ott marad eljövetelenek végső célja, az örökség, a tanítványság. Ezen örökség, eme tanítványság fel-támasztására és éltetésére kötelezzük el magunkat a mai napon, s a hét minden estéjén. Ámen.

GYERŐ DÁVID

Koppándi Botond

Vendégszerető tanúságtétel¹

„Van-e itt valami ennivalótok?” (Lk 24,41)

Kedves Testvéreim, megilletődve állok meg ősi templomokban, amely gyermekkoromban sokszor volt számomra Isten dicsőítésének szent helye. Képzetelemben mindig Reményik Sándorhoz kötöttem, s gyakran szavalgattam, hogy „e templom s iskola között / Futkostam én is egykoron, / S hűtöttem a templom falán / Kigyulladt gyermek-homlokom”. Teológus korunkban tudtuk: ha jó prédikációt akarunk hallani, akkor vasárnaponként hallgassuk meg Kiss Béla bácsit, ha meg a zene szárnyain szeretnénk Istenhez közelebb kerülni, akkor Kovács László Attila orgonamuzsikájáért érdemes ebbe a templomba jönni! Tudom, hogy ez a hagyomány tovább folytatódik, hiszen Adorjáni Dezső püspök urat vendégszónokként hallgathattam Torockószentgyörgyön, ismerem a tehetséges evangélikus teológusokat és segédlelkészeket, és hallottam Horváth Zoltán orgonaművészt is Bachot játszani. De engedjetelek meg egy személyesebb vallomást is: az erdélyi evangélikus lelkiség számomra az oltszakadati gyökerű, áldott emlékezetű Nagyapám, és ezt az örökséget hűen ápoló Édesapám révén vált vonzóvá, akik e gyülekezetben felügyelőkként, gondnokokként tevékenykedtek/tevékenykednek.

A mai alkalommal, az egyetemes imahétre a skót egyházak által javasolt és a különböző keresztény felekezetek által elfogadott téma: az emmausi tanítványok története alapján szeretnénk a tanítványság mibenlétéről, illetve a Jézusról való napenkénti tanúságtétel egyik vetületéről, a vendégszerető befogadásról beszélni.

A történet szerint a tanítványok közül ketten (Kleopás és Simon), a Jeruzsálemtől 11 km-re fekvő Emmaus felé indultak, és éppen azokról az eseményekről beszélgettek, amelyek Jézussal történtek, amikor a Mester melléjük szegődött. Arról érdeklődött, hogy miről beszélgetnek olyan élénken? A két tanítvány, akik nem ismerték fel őt, megütközve mondták, hogy talán ő lehet az egyetlen ember, aki nem tudja, hogy mi történt Jeruzsálemben, majd részletesen elmesélték az elfogadás, a keresztre feszítés, sőt még az üres sír történetét is. Ezt hallván, Jézus

¹ Egyházi beszéd az ökumenikus imahéten, a kolozsvári evangélikus templomban, 2010. január 22-én